

บทบาทของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวาด้านการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล
ในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2497 - 2552

Jehovah's Witnesses Missionaries' Role in Teaching and The Furtherance of Bible Study in
Bangkok 1936-2009

อนันนา บุญอยู่ (Ananna Boonyoo)* มัลลิกา มัสอูดี (Mallika Masudi)**

ดร.พลับพลึง กงชนะ (Dr. Plabplung Khongchana)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาทด้านการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา คือ การการสอนพระคัมภีร์ไบเบิลในสถานที่ต่างๆ เช่น ที่บ้าน และสวนสาธารณะ ทั้งแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม (2) ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล คือ มิชชันนารีมีความรู้สึกท้อถอยในการทำงานและการสื่อสารภาษาไทย ดังนั้นจึงจัดให้มีการนมัสการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ และสอนภาษาไทย (3) การเปรียบเทียบวิธีการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล พบว่า ระหว่าง พ.ศ. 2479 – 2522 มีความสอดคล้องกับการศึกษาตามอัคราจารย์ แต่ค่อนข้างจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เข้าใจภาษาอังกฤษได้ค่อนข้างดี และระหว่าง พ.ศ. 2523 – 2552 มีความสอดคล้องกับการศึกษานอกระบบสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนทั่วไปที่สนใจ และมีการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสาร จึงทำให้มีช่องทางบริการการศึกษาที่ทันสมัย หลากหลาย เข้าถึงได้สะดวก และตลอดเวลา

ABSTRACT

This thesis has the aims (1) to study the Jehovah's Witnesses Missionaries' Role in teaching and furthering Bible Study. The study showed that teaching and furthering Bible Study was the Bible learning activity in many places such as in homes and the public parks to people as a group or as individual, (2) to investigate problems, difficulties, and methods of solving its problems with Thai language communication. Therefore, were seminars, courses teaching Thai language as well as better morale, harmony, and determination to teach the Bible and (3) To compare their role in teaching and furthering Bible Study during the years 1936 to 1979 was the free style of teaching and furthering Bible Study. However, this was limited to those who could communicate in English. From the years 1980 to 2009 was a continuously educational promotion which was compatible with non-formal education. It was accessible and responsive to people. Besides, the study trip with new technology helped provide more variety as a modern and convenient mode to study at any time.

คำสำคัญ : บทบาท มิชชันนารีพยานพระยะโฮวา พระคัมภีร์ไบเบิล

Key Words : Role, Jehovah's witnesses missionaries

* มหาวิทยาลัย หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** รองศาสตราจารย์ อาจารย์ภาควิชาไทยคดีศึกษา คณะศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ที่ปรึกษาอธิการบดีด้านศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บทนำ

ศาสนาคริสต์นิกายพยานพระยะโฮวา เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มนักศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลในปี พ.ศ. 2413 นำโดย ชาลส์ เทซ รัสเซลล์ (Charles Taze Russell) ที่ เมือง เพนซิลเวเนีย (Pennsylvania) สหรัฐอเมริกา นักศึกษากลุ่มนี้เริ่มสอนพระคัมภีร์ไบเบิลแก่ประชาชนตามบ้านเรือนแต่ละหลังในเมืองเพนซิลเวเนียและขยายออกไปสู่เขตพื้นที่ใกล้เคียง การเผยแผ่ศาสนาด้วยวิธีการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลนี้ได้ดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้มีผู้ศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลกับพยานพระยะโฮวามากกว่า 6,000,000 คน ในจำนวน 235 ประเทศทั่วโลก

หลักความเชื่อของนิกายพยานพระยะโฮวา โดยรวมมีความสอดคล้องกับคริสต์ศาสนานิกายอื่นๆ เช่น นับถือพระเจ้าองค์เดียว พระคัมภีร์ไบเบิลคือเป็นความจริงทุกประการและไม่มีข้อผิดพลาด และ พระเยซูคือ เมสสิยาห์ (Messiah) ซึ่งหมายถึงพระผู้ช่วยให้มนุษย์รอดพ้นจากบาปและความตาย โดยการสละชีวิตของพระองค์เอง เป็นต้น แต่จากการศึกษาพบว่า นิกายพยานพระยะโฮวามีความเชื่อหลายประการที่แตกต่างจากคริสต์ศาสนานิกายอื่นๆ เช่น 1) ทุกคนมีหน้าที่แสดงความศรัทธาในพระเจ้าโดยการสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลแก่คนอื่นๆ เพื่อให้คนอื่นๆ เหล่านั้นได้รับรู้ข่าวสาร เกิดความศรัทธา และกลับใจเข้ารีต 2) พระเยซูไม่ได้ประสูติในวันที่ 25 ธันวาคมและพระองค์ไม่ได้สิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน เนื่องจากไม่ได้เขียนไว้ชัดเจนในพระคัมภีร์ไบเบิล ดังนั้นจึงห้ามสาวกแขวนไม้กางเขนและการร่วมงานฉลองเทศกาลคริสต์มาส เพราะถือว่าเป็นบาป นอกจากนี้ ยังห้ามนมัสการรูปความเคารพต่างๆ เช่น รูปปั้นพระเยซู และพระแม่มารีย์ รวมถึงห้ามสาวกร่วมพิธีการเฉลิมฉลองในเทศกาลต่างๆ ถือว่าเป็นการออกห่างจากพระเจ้า 3) ไม่มีนรก เพราะพระเจ้าเป็นความรัก เป็นความบริสุทธิ์ เปี่ยมไปด้วยพระเมตตา พระองค์ทรงเป็นความดีงามทั้งปวง ดังนั้นพระองค์ไม่ทรงสร้างนรกไว้ทรมานวิญญาณ

มนุษย์ คำสอนเรื่องนรกเป็นคำสอนที่ทำให้พระเจ้าผู้เปี่ยมด้วยความรักกลายเป็นพระเจ้าที่มีลักษณะโหดร้ายแบบพญามาร วิญญาณของคนบาปจะไม่ถูกส่งไปลงนรก แต่จะถูกพระเจ้าลงโทษด้วยการทำให้การกลายเป็นดินตลอดกาล

มิชชันนารีพยานพระยะโฮวาคนแรกเดินทางเข้ามาสอนศาสนาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2474 คือ บาร์เธอร์แฟรงก์ ดัวร์ (Frank Dewar) หลังจากนั้นคณะมิชชันนารีพยานพระยะโฮวาได้ทยอยเข้าสู่ประเทศไทย และได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็น “มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์” อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในปี พ.ศ. 2525 ซึ่งตลอดระยะเวลาของการเผยแผ่ศาสนา นิกายพยานพระยะโฮวาไม่ได้ดำเนินงานสาธารณะกุศลด้านอื่นๆ เช่น การจัดตั้งโรงเรียน โรงพยาบาล ไม่เคยมีความเกี่ยวข้องทางการทูตและการเมืองระหว่างประเทศ ไม่เผยแผ่ศาสนาด้วยการนำเสนอผ่านวิทยาทันตวันตกต่างๆ เช่น ไม่มีบทบาททางสังคมในฐานะแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักสำรวจ ดำเนินบทบาทในฐานะครูสอนพระคัมภีร์ไบเบิลตามบ้านเรือนแต่ละหลัง แจกจ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เกี่ยวกับพระคัมภีร์ไบเบิล จัดตั้งศาสนสถานมีชื่อเรียกว่า “หอประชุมราชอาณาจักรแห่งพยานพระยะโฮวา” เพื่อใช้ประกอบพิธีนมัสการพระเจ้าและใช้เป็นห้องเรียนพระคัมภีร์ไบเบิล

บทบาทหน้าที่ของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา คือ สอนศาสนาคริสต์ เพื่อให้คนเกิดความศรัทธาพระเจ้า จากการวิจัยพบว่าลักษณะเด่นของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา คือ การใช้เทคนิคด้านการเข้าหาผู้คน และการสร้างโอกาสให้ตนเองได้ทำหน้าที่สอนพระคัมภีร์ไบเบิลแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเป็นฝ่ายเดินทางไปสอนถึงสถานที่ของผู้เรียน เช่น ที่บ้านของผู้เรียนด้วยตนเอง ดังนั้นจึงใคร่จะศึกษาในรายละเอียดเรื่องวิธีการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลในสังคมไทย รวมถึง วัตถุประสงค์ รูปแบบหลักการ ปัญหา อุปสรรค เนื่องจากการสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารี

พยานพระยะโฮวานั้น แม้จะมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่หลักความเชื่อของนิกายพยานพระยะโฮวา แต่ก็มีส่วนสำคัญในการช่วยบรรเทาจิตใจของผู้คนสังคม โดยใช้การสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลผ่านกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักการศาสนาที่มีจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้สนใจได้มีโอกาสศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล โดยไม่จำกัดวัย เพศ พื้นฐานการศึกษา และกิจกรรมทางการศึกษาของนิกายพยานพระยะโฮวายังมีความยืดหยุ่นทั้งในด้าน หลักสูตร ระยะเวลาของการเรียนการสอน และสถานที่ๆ ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีความหลากหลายและมีข้อจำกัด เช่น ระยะเวลาในการเรียน สถานที่ๆ ใช้ในการเรียน และการเดินทาง จึงเห็นว่า การสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวามีความสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาลเพราะเป็นการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม ค่านิยมในการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลดีในการบริหารประเทศ และเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน (วิศน์ 2545)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาบทบาทด้านการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา
- 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้าน การสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา
- 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา โดยแบ่งระยะเวลาการศึกษาวิจัยเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 คือ พ.ศ. 2479 – 2522 และช่วงที่ 2 คือ พ.ศ. 2523 – 2552

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ มิชชันนารีทั้งไทยและชาวต่างชาติ ที่ทำงานเผยแผ่นิกายพยานพระยะโฮวาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน และผู้เรียนพระคัมภีร์ไบเบิล จำนวน 40 คน เลือกสัมภาษณ์เจาะจงเฉพาะคนไทย แต่ไม่เจาะจง เพศ อายุ และการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้แนวทางวิเคราะห์ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ (Documentary Studies) ทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของมิชชันนารีจากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
2. การวิจัยภาคสนาม (Field Studies) ดำเนินการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) คือ ศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลกับมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา 2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) คือ เก็บข้อมูลที่หอประชุมราชอาณาจักรแห่งพยานพระยะโฮวา และ 3) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or formal interview)

อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ศึกษาพระคัมภีร์โดยกับมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา ร่วมกับศึกษาเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร หนังสือ ตำรา วารสาร เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับศาสนาคริสต์ นิกายพยานพระยะโฮวา และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ทั้งมิชชันนารีพยานพระยะโฮวาและผู้เรียนพระคัมภีร์ไบเบิล

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาบทบาทด้านการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา” ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ของการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลนั้น นอกจากเพื่อให้ผู้เรียนกลับใจเข้ารีตกลายเป็นสาวกแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ ผู้เรียนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลแก่นั่นๆ ต่อไป กล่าวคือเปลี่ยนจากผู้เรียนให้กลายเป็นผู้สอนพระคัมภีร์ไบเบิล รูปแบบและการสอนนี้มุ่งพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) คือ ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการสอนพระคัมภีร์ไบเบิลแก่ผู้อื่น จนถึงระดับที่สามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย สามารถจำแนกจุดหมายปลายทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือ

ด้านที่หนึ่ง คือ ด้านความรู้ (Cognitive Domain) มุ่งเน้นการให้สาระข้อมูล ความรู้เรื่องพระเจ้า พระเยซู และวันสิ้นโลก เป็นต้น

ด้านที่สอง คือ ด้านทักษะ (Psycho-motor Domain) คือ ความสามารถในการเผยแพร่กิตติคุณพยานพระยะโฮวา โดยทำให้ผู้เรียนเกิดความกล้าในการเข้าหาผู้คนเพื่อเผยแพร่ศาสนา ความกล้านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความเชื่อและความรู้ในพระคัมภีร์ไบเบิลอย่างลึกซึ้งจึงจะสามารถบอกกล่าว และอธิบายแก่ผู้อื่นได้

ด้านที่สาม คือ ด้านเจตคติหรือความรู้สึก (Affective Domain) ผู้เรียนจะมีพัฒนาการตามลำดับขั้นของการเรียนรู้ 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง ขั้นการรับรู้ (Receiving or attending) คือการปลูกฝังค่านิยมให้ผู้เรียนเกิดความคิดและมั่นใจว่า การแสดงออกถึงความเชื่อและความศรัทธาในพระเจ้าโดยการสอนพระคัมภีร์ไบเบิลแก่นั่นๆ นั้นจะทำให้พระเจ้าพอพระทัย

ขั้นที่สอง ขั้นการตอบสนอง (Responding) คือ ผู้เรียนซึมซับและยอมรับค่านิยมนั้น จนเกิดการตอบสนองทางใดทางหนึ่ง เช่น ส่งเสริมการศึกษาพระ

คัมภีร์ไบเบิล โดยสละเวลาส่วนตัวเดินแจกเอกสารตามบ้านเรือนและตามถนน

ขั้นที่สาม ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) คือ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีและเห็นคุณค่าของการสอนพระคัมภีร์ไบเบิล ปรารถนาที่จะอุทิศตนเพื่อสอนคนอื่นต่อไป

ขั้นที่สี่ ขั้นการจัดระบบ (Organization) คือ ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการสอนเข้ามาอยู่ในระบบค่านิยมของตน เปลี่ยนบทบาทจากผู้เรียนกลายเป็นครูสอนพระคัมภีร์ไบเบิล และมุ่งสอนให้คนที่เรียนกับตนนั้น เกิดค่านิยม ความเชื่อ และเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนสอนหรือถ่ายทอดตามแบบความคิดของตน

ขั้นที่ห้า ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) คือ ปลูกฝังให้การสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลเป็นอุดมการณ์ของผู้เรียน และสามารถสอนพระคัมภีร์ไบเบิลได้ในทุกโอกาสที่เอื้ออำนวย

วิธีการสอนที่มิชชันนารีใช้จำแนกได้ดังนี้ 1) วิธีการสอนโดยการสนทนา มักใช้ขณะเดินทางเผยแพร่ศาสนาตามบ้านเรือนและท้องถนน โดยเปิดประเด็นคำถามที่น่าสนใจ เช่น “ตายแล้วไปไหน” อันเป็นหนทางนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้มีโอกาสสอนศาสนาในช่วงระยะเวลาสั้นๆ และน่าจะนำไปสู่การติดต่อสื่อสารระยะยาวเพื่อศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลได้อีกด้วย 2) วิธีการสอนโดยใช้การบรรยายเพื่ออธิบายเรื่องราว เนื้อหาสาระ หลักศาสนา ประวัติศาสตร์ และคำสอนต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยเชื่อมโยง 3) การสอนบรรยายโดยใช้ไวยากรณ์ด้านภาพพจน์ โดยเลือกถ้อยคำที่หยิบยกมาจากพระคัมภีร์ไบเบิล เพราะเป็นถ้อยคำที่ไพเราะสละสลวย มีพลัง ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกซาบซึ้ง สักดลสิทธิ์ และมีเจตนาให้ประสิทธิผลต่อความรู้สึก 4) วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นหรือเรื่องที่เกิดขึ้นจริง วิธีการนี้ช่วยฝึกฝนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ การเผชิญหน้าและแก้ปัญหา

เทคนิคการสอนและการส่งเสริมการศึกษา
พระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีจำแนกได้ดังนี้

1) การสอนนอกสถานที่ โดยจัดการสอนเป็นรายบุคคล เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา การเดินทางและสถานที่ ดังนั้นผู้สอนจึงเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความยินดีที่จะศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลเนื่องจากไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและได้รับความสะดวกในด้านเวลา การเดินทางและสถานที่ที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง เช่น ที่บ้านหรือที่สำนักงานของผู้เรียน

2) ใช้วิธีการจัดการสอนทางตรงโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (teacher-Centered Instruction) หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ข้อมูลความรู้ข้อเท็จจริง หรือวิธีการ กระบวนการต่างๆ อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพโดยการถ่ายทอดข้อมูลเหล่านั้นโดยตรงไปตรงมา กระชับเหมาะสมกับเนื้อหาสาระและเวลา ซึ่งหลักการจัดการเรียนการสอนทางตรงโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง เร็ว (ทิสนา 2550) มีกระบวนการทำงาน 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การจัดเนื้อหาอย่างเหมาะสม เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เริ่มจากขั้นที่เป็นพื้นฐานไปสู่ขั้นที่สูงซับซ้อน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดี ซึ่งมิชชันนารีพยานพระยะโฮวามีการจัดลำดับขั้นตอนของการเรียนการสอนเรียงลำดับจากเนื้อหาต่างๆ พระเจ้ามีพระนามว่าอะไร ไปสู่เนื้อหาอื่นๆ คือ เพราะเหตุสาวกนิกายพยานพระยะโฮวาท้องสอนพระคัมภีร์ไบเบิล ประการที่สอง การนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างกระชับ ชัดเจน โดยมีตัวอย่างประกอบรวมทั้งการให้ผู้เรียนซักถาม จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็ว และเปิดโอกาสเพื่อให้ผู้เรียนได้ซักถามและแสดงความคิดเห็น

3) การปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่น่าเลื่อมใสอ่อนน้อม สุภาพ เป็นผู้ฟังที่ดี และปฏิบัติเป็นครูที่ดี มีคุณลักษณะของผู้สอนที่เอื้ออาทรต่อผู้เรียน สามารถให้คำปรึกษากับผู้เรียนเป็นรายบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

4) ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ทั้งค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์การศึกษาต่างๆ เช่น หนังสือ ดิวิดี พระคัมภีร์ไบเบิล เป็นต้น

5) ใช้เทคนิคการอ่านออกเสียงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่ฟัง จดจำและคิดตาม เมื่ออ่านพระธรรมบทใดมิชชันนารีแสดงตนว่าตระหนักถึงความรู้สึกที่สอดคล้องกับอยู่ในบทนั้นๆ การใส่ท่วงทำนองในขณะที่อ่านพระคัมภีร์ไบเบิล จะทำให้ผู้ฟังรับรู้ถึงพระเจ้านำความรู้สึกอย่างไรหรือมีทัศนคติอย่างไรต่อเรื่องนั้น การเปล่งท่วงทำนองที่เหมาะสมจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงคำสอนมีชีวิตชีวา เข้าถึงหัวใจ มีอรรถรสเร้าความรู้สึกและกระตุ้นให้ผู้ฟังให้สนใจมากขึ้น

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 “เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้าน การสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยานพระยะโฮว” ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้สอน ได้แก่ มิชชันนารีพยานพระยะโฮวาท้องสอนเกิดความท้อถอยในการสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล เนื่องจากอัตราผู้ศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลและผู้กลับใจเข้ารีตมีจำนวนน้อย ทั้งนี้ความคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมไทยมีรากฐานมาจากศาสนาพุทธปัญหาเรื่องความท้อถอยนี้มีผลกระทบต่องานและการปฏิบัติของผู้สอน ดังที่ ฟร็อดเฟนเบอร์เกอร์ (Freudenberger อ้างถึงใน วชิระ 2546) กล่าวว่าความท้อถอยนั้นเป็นคำที่ใช้อธิบายได้ดีที่สุดสำหรับการหมดไปหรือลดลงซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยจะมีลักษณะของความมึนงงแต่ต้องประสบกับความล้มเหลว ซึ่งเป็นสิ่งที่มักจะเกิดกับคนหนุ่มสาวที่มีความรับผิดชอบอยู่ในตัว ในการทำงานที่คิดสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นความดีให้เกิดขึ้นกับโลกด้วยการเข้ามา มีอาชีพในการบริการและช่วยเหลือแก่สาธารณชนด้านต่างๆ เช่น แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย ครู หรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น มิชชันนารีแก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยการจัดให้มีการมีสมาธิควบคู่ไปกับการฝึกอบรมสม่ำเสมอ สัปดาห์ละสองครั้ง การแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ กระตุ้นให้

มิชชันนารีเกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติ ส่งผลดี มิชชันนารี คือ ให้เกิดความคุ้นเคย พร้อมรับสถานการณ์ ฝึกทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะ ปลูกฝังจิตนิสัยในด้าน ความสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน และวิธีการเข้าหาคนอื่น เป็นผู้ฟังที่ดี ใจกว้าง ยอมรับคำติชม ส่งเสริมให้มีการ ถ่ายโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์จากมิชชันนารีรุ่น หนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง และเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกัน และกัน ทำให้เกิดกำลังใจ เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ต่อกัน เกิดความผูกพัน ความรักและความสามัคคีในหมู่ คณะ รู้จักการแบ่งงานกันทำ มีความรับผิดชอบใน หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเสริมสร้างความมั่นใจใน ตนเอง กล้าแสดงออกต่อหน้าสาธารณะ ตลอดจนช่วย ในการปรับปรุงทักษะการอ่าน การพูด และการสอน และบุคลิกภาพ

2) ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้เรียนสาเหตุของปัญหานี้ ทำให้ผู้เรียนหลายคนเลิกศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล อาจ เนื่องจากสิ่งที่ผู้เรียนศึกษานั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ความเชื่อทางศาสนา ดังนั้นผู้เรียนอาจจะค้นพบว่า ความรู้ที่ได้รับนั้นอาจจะไม่ตรงกับกับสังขรณ์ของชีวิต ที่ผู้เรียนกำลังค้นหา นอกจากนี้ผู้เรียนอาจจะต้องการใช้ เวลาในการศึกษาสิ่งอื่นที่ผู้เรียนน่าสนใจมากกว่า นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกหลายประการ เช่น ครอบครัว ของผู้เรียนไม่สนับสนุน เนื่องจากเกรงว่าจะเปลี่ยน ศาสนา เป็นต้น มิชชันนารีแก้ปัญหาด้วยการยอมรับ การตัดสินใจเลิกเรียน แต่มิชชันนารียังคงกลับไปเยี่ยม เยียนและติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ตามวาระและ โอกาสอันสมควร อันเป็นการแสดงออกถึงความจริงใจ และความห่วงใย ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การสอดแทรกคำ สอนระหว่างการสอนและโน้มน้าวใจให้หันมาศึกษา พระคัมภีร์ไบเบิลอีกครั้ง

จาก วิ ต ล ุ ป ระ ส ง ค์ ก า ร วิ จ ย ขั อ ที่ 3 “เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอนและส่งเสริม การศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยาน พระยะโฮวา จากการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ช่วงที่ 1 คือ พ.ศ. 2479 –2522 เป็นช่วงเวลา ของการบุกเบิกการสอนและส่งเสริมการศึกษาพระ คัมภีร์ไบเบิล ซึ่งในขณะนั้นนิกายนี้ยังไม่เป็นที่รู้จักของ คนไทย มิชชันนารีกลุ่มแรกที่เดินทางเข้ามาจำนวน4 คนล้วนเป็นชาวยุโรป มีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนคน ไทยนับถือนิกายพยานพระยะโฮวา เพื่อจะได้มีการ จัดตั้งนิกายและศาสนสถานขึ้นในประเทศไทย หลักการ เทคนิค รูปแบบ วิธีการสอนและส่งเสริม การศึกษาที่ใช้ ในช่วงนี้ จำแนกได้ดังนี้

1) ใช้วิธีการสอนแบบรายบุคคลด้วยวิธีการ สอนทนา การบรรยาย และการแจกจ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์ ด้วยภาษาอังกฤษ แต่เนื่องจากมิชชันนารีทั้ง 4 คน ไม่ สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ จึงสอนให้แก่กลุ่มคนที่มี ความรู้และความเข้าใจภาษาอังกฤษได้เท่านั้น

2) มุ่งเผยแผ่ศาสนาให้แก่คนไทยที่นับถือ ศาสนาคริสต์ เพราะชาวไทยคริสต์มีระบบความคิดและ ความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับพระเจ้าตามหลักของศาสนา คริสต์ ซึ่งมีบางประเด็นที่สอดคล้องกัน เช่น นับถือพระ เจ้าองค์เดียว

3) ใช้วิธีการสอนพระคัมภีร์ไบเบิลผ่าน การศึกษาตามอรรถาธิบาย ทั้งนี้เพราะคนในสังคมได้เห็น การทำงานของมิชชันนารีคือการแจกเอกสารตามท้อง ถนน คนเหล่านั้นจึงเกิดการเรียนรู้ทั้งอย่างตั้งใจและไม่ ตั้งใจประกอบกับมีกลุ่มคนคนได้เห็นภาพหรือได้อ่าน สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ จึงก่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และคนที่เข้าใจภาษาอังกฤษได้รับความรู้หรือ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากมิชชันนารีพยาน พระยะโฮวา การสอนและการส่งเสริมการศึกษาใน ช่วงแรกนี้ไม่ประสบความสำเร็จเพราะมีผู้กลับใจเข้ารีต น้อยมาก คือประมาณ 735 คน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิด ความเชื่อของคนไทยส่วนใหญ่ในขณะนั้นมีความเกี่ยวพัน อย่างลึกซึ้งกับพุทธศาสนาอย่างแน่นหนา รวมถึงศาสนา คริสต์นิกายอื่นๆ ได้ตั้งมั่นอยู่แล้ว

ช่วงที่ 2 คือ พ.ศ. 2523 – 2552 แม้วิธีการสอน พระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารี มีลักษณะคล้ายคลึงกับ

การสอนพระคัมภีร์ไบเบิลในช่วง พ.ศ. 2497 – 2522 แต่จากการวิจัยพบว่า บทบาทด้านการสอนของมิชชันนารีคริสเตียนพยานพระยะโฮวาในช่วงที่ 2 นี้ มีการพัฒนาและก้าวหน้ากว่าช่วงแรก กล่าวคือ ประการแรก บทบาทการทำงานของมิชชันนารีชาวตะวันตกลดลง มิชชันนารีชาวไทยมีบทบาทด้านการสอนพระคัมภีร์ไบเบิลมากขึ้น เนื่องจากจำนวนผู้นับถือนิกายพยานพระยะโฮวาเพิ่มขึ้น ดังนั้นครูสอนพระคัมภีร์ไบเบิลชาวไทยจึงได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นเช่นกัน จำนวนสาวนิกายพยานพระยะโฮวา ตั้งแต่ พ.ศ. 2523 จนถึงปัจจุบันนี้มีประมาณ 2,933 คน และมีผู้สอนศาสนาประมาณ 666 คน สาวกชาวไทยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล เนื่องจากเป็นคนท้องถิ่น ถิ่นสัญชาติไทยและเชื้อชาติไทย จึงเข้าใจในวัฒนธรรมไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี จารีต บรรทัดฐานทางสังคม ภาษา ทำให้สะดวกในการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับคนในสังคมไทย ส่งผลให้การปฏิบัติงานเผยแผ่ศาสนา นิกายพยานพระยะโฮวาเป็นอย่างราบรื่นมากขึ้น

ประการที่สอง การจัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล ในปี พ.ศ. 2525 ช่วยเสริมสร้างรากฐานให้แก่ นิกายพยานพระยะโฮวา เนื่องจากก่อให้เกิดปัจจัยชี้แนะในลักษณะการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสังคม ซึ่งสอดคล้องต่อนโยบายทางการศึกษาของประเทศไทย โดยบทบาทของมิชชันนารีอยู่ภายใต้การทำงานของมูลนิธิ ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ประชาชนที่รับบริการได้รับการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิต อย่างมีคุณภาพต่อไป ดังนั้นการจัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลจึงถือได้ว่าเป็นความสำเร็จในการนำงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษามาใช้ในการเผยแผ่นิกายพยานพระยะโฮวา เพราะช่วยในการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินงาน สร้างภาพพจน์และการปฏิบัติงานที่มี

เอกภาพและมีเครือข่ายการประสานงานอย่างเป็นระบบ ผ่านการสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลจึงกลายเป็นการศึกษานอกระบบที่จัดการศึกษาโดยมูลนิธิที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย สามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลกับมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา เปิดโอกาสให้รัฐบาลสามารถตรวจสอบ ควบคุม จรรยาบรรณและการปฏิบัติงานของมูลนิธิ

ประการที่ 3 จากในช่วงแรกที่มีการแจกจ่ายแค่เอกสารสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษและสื่อสารโดยตรงกับประชาชนด้วยการสนทนา อธิบาย ซึ่งแจ้งเป็นรายบุคคล ยังได้มีการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ภาคภาษาไทยเป็นจำนวนมาก และนำเทคโนโลยีทางการสื่อสารมาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยในด้านการสอนและการส่งเสริมทางการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลมีความหลากหลาย ทันสมัย รวดเร็วมากขึ้น เช่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เริ่มเผยแพร่การศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลแก่สาธารณชนทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้สนใจสามารถเข้าร่วมศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลได้ที่ www.jw.org และดาวน์โหลด (Download) ผลิตดีวีดี (DVD) ภาษาเมื่อสำหรับผู้พิการทางหู เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การสอนพระคัมภีร์ไบเบิล โดยจัดพิมพ์แผ่นพับโบรชัวร์ต่างๆ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนผู้สนใจติดต่อโดยตรงที่มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์

สรุปได้ว่า การสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารี พยานพระยะโฮวาถือได้ว่าเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal education) เพราะเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนที่สนใจได้มีโอกาสเรียนพระคัมภีร์ไบเบิล โดยไม่ได้จำกัด เพศ อายุ ฐานะและชนชั้นของผู้เรียน และมีวัตถุประสงค์ที่จะตอบสนองความต้องการและความสนใจของประชาชนทั่วไป อีกทั้งมีวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย โดยมุ่งถึงการให้โอกาสทางการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เพิ่มพูนคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรมอันจำต่อชีวิต สามารถนำความรู้ที่ได้ไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขทางใจและสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นการศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อชีวิตและนำความรู้ที่ได้จากพระคัมภีร์ไบเบิลไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตลอดชีวิต แต่การสอนของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา เป็นการสอนที่มุ่งถ่ายทอดในลักษณะครอบงำความคิด (Indoctrination) (ทิสนา 2550) ดังนี้

1) ปลูกฝังความเชื่อตามหลักความเชื่อของนิยายพยานพระยะโฮวา ให้เข้าไปสู่ความคิดของผู้เรียนอย่างเข้มงวด คือ ความเชื่อและความศรัทธาในพระเจ้า ไม่เพียงพอที่จะทำให้ได้รับความรอดหรือได้รับชีวิตนิรันดร์ แต่จะต้องอุทิศตัวเพื่อสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลแก่คนอื่น ๆ

2) ให้ผู้เรียนละทิ้งความคิดเดิม เช่น คริสเตียนต้องไม่รวมประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีใดๆ ทั้งสิ้น เช่น งานฉลองคล้ายวันเกิด งานเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น

3) ให้ผู้เรียนหันมารับความคิดและความเชื่อใหม่ เช่น รับประทานอาหารที่การสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลแก่คนอื่น ๆ เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยบทบาทของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวาในการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2479 - 2522 สรุปได้ว่ามิชชันนารีมีบทบาทในการสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล โดยนำเครื่องมือทางการศึกษา ต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการสื่อสาร มาประยุกต์ใช้ร่วมกับศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ ความมุ่งมั่น ความอดทนและและความเพียรพยายามเพื่อสร้างโอกาสให้ตนเองได้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้คนและนำไปสู่การจัดให้มีการศึกษาแก่ผู้สนใจเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ

แม้ว่าจะมีจำนวนสาวกและผู้เรียนจะมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่องช้าเมื่อเทียบกับจำนวนสาวกของศาสนาคริสต์นิกายอื่นๆ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ามิชชันนารีพยานพระยะโฮวาใช้การศึกษานอกระบบเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาโดยบูรณาการการศึกษาด้านการสอนและส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลแก่ประชาชนในสังคมไทย เพราะมีความสอดคล้องกับกับหลักการจัดการศึกษานอกระบบ (วิศน์ 2545) ดังนี้

1) มุ่งส่งเสริมการศึกษาลดชีวิต คือ ให้นุคคลทุกเพศทุกวัย ได้รับการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างต่อเนื่องตามที่ต้องการได้ตลอดช่วงชีวิต

2) หลักความเสมอภาค คือ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างเท่าเทียมกัน

3) ชีตหลักครอบคลุมทั่วถึง โดยเฉพาะผู้อยู่ห่างไกลและกลุ่มด้อยโอกาส เช่น ผู้ที่ไม่เคยได้ศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล

4) สนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องกับสภาพสังคมแวดล้อม เช่น มิชชันนารีสอนเป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

5) มีความยืดหยุ่น เช่น จัดชั่วโมงเรียนและสถานที่เรียนตามความต้องการของผู้เรียน

6) มีหลักความผสมผสานกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตของประชาชน คือ เป็นการเรียนการสอนมีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรม คุณธรรมและศีลธรรม ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันตลอดช่วงชีวิต

7) เป็นการศึกษาที่เข้าถึงได้ง่าย กลุ่มเป้าหมายสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ เช่น มีการแจกจ่ายหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยไม่คิดมูลค่าซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

8) มีความต่อเนื่องในการจัดการศึกษา มีบริการการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลอยู่เสมอ กลุ่มเป้าหมายมีความพร้อมเมื่อใดก็สามารถเข้ารับการศึกษได้

9) เป็นการศึกษาที่จัดโดยองค์กร คือ “มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล”

เมื่อเปรียบเทียบวิธีการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวาในช่วงเวลาแรก คือ ระหว่าง พ.ศ. 2479 – 2522 มีความคล้ายคลึงกับ ช่วงระยะเวลาที่สอง คือ ระหว่าง พ.ศ. 2523 – 2552 กล่าวคือ มิชชันนารีในยุคปัจจุบันยังคงจัดการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการศึกษาตามอัคราัย และการศึกษานอกระบบ โดยใช้วิธีสอนพระคัมภีร์ไบเบิลเป็นรายบุคคลให้แก่ผู้สนใจ ซึ่งมีวิธีการสอน หลักการ และวัตถุประสงค์ในการสอน และส่งเสริมการศึกษาลักษณะคล้ายคลึงกับบทบาทของมิชชันนารีในยุคแรก ซึ่งในยุคแรกของการบุกเบิกพบว่ามีคนไทยเข้ารีตน้อยมาก เพราะข้อจำกัดเรื่องเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างเป็นภาษาอังกฤษ ประกอบกับการขาดทักษะการใช้ภาษาไทยของมิชชันนารีต่างชาติทำให้มีโอกาสสอนพระคัมภีร์ไบเบิลเป็นรายบุคคลให้แก่คนไทยได้ไม่มากนัก จึงเป็นสาเหตุให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเผยแผ่ศาสนาในสังคมไทย แต่การจัดกิจกรรมการศึกษาตามในช่วงเวลานี้ มีผลดีในการสร้างภาพลักษณ์ให้การทำงานของมิชชันนารีเป็นที่รู้จักในวงกว้างในสังคมไทยสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

บทบาทด้านการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลของมิชชันนารีพยานพระยะโฮวา มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งได้สร้างโอกาสและช่องทางการเผยแผ่ศาสนาให้มีความเป็นระบบระเบียบ โปร่งใสและถูกต้องตามกฎหมาย โดยการจัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ แต่จากการศึกษาพบว่า นอกจากปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นทั้งจากผู้สอนคือความท้อถอยในการทำงานเผยแผ่ศาสนาและปัญหาของผู้เรียนคือความเบื่อหน่าย ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิล นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เรียนหลายคนยอมรับนับถือตัวมิชชันนารีแต่ไม่ยอมรับการเข้ารีต ทั้งนี้เพราะแต่ละบุคคลยอมรับมีบุคคลลักษณะแตกต่างกัน เช่น มีความศรัทธาในพระ

เจ้าแต่เป็นมิชชันนารี จึงขาดความกล้าที่จะเผยแผ่ศาสนาต่อผู้อื่น หรือขาดอุปนิสัยรักการสอน ประกอบกับหลักปฏิบัติตนตามความเชื่อของนิกายพยานพระยะโฮวามีความเคร่งครัดมาก ไม่มีการผ่อนปรนให้สาวกเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีของไทย เช่น ไม่อนุญาตให้เข้าร่วมประเพณีลอยกระทงหรือประเพณีสงกรานต์ แม้ว่าการสาดน้ำเป็นการกระทำที่แยกออกจากพิธีทางศาสนาและไม่เกี่ยวข้องกับรูปเคารพ ซึ่งศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์และคาทอลิกให้การยอมรับ เพราะถือว่าเป็นการริเริ่มกระทำการใหม่ๆ ที่เป็นที่ยอมรับของสังคมและสามารถแสดงความรักต่อบุคคลอื่นได้ (เศรษฐ 2008) และเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย แต่นิกายพยานพระยะโฮวาก็ห้ามสาวกเข้าร่วมประเพณีเหล่านี้จึงวิเคราะห์ได้ว่า ไม่มีความยืดหยุ่นให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรมประเพณีไทย จึงน่าจะมีผลกระทบต่อจำนวนผู้นับถือนิกายพยานพระยะโฮวาในประเทศไทยซึ่งมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่องช้า ดังนั้นนิกายพยานพระยะโฮวาก็ควรใช้ปัจจัยสนับสนุนด้านอื่นๆ เพื่อเป็นช่องทางส่งเสริมการศึกษาผ่านกระบวนการสังคมสงเคราะห์ เช่น การจัดตั้งโรงพยาบาล หรือ การจัดตั้งโรงเรียน อันเป็นหนทางสำคัญที่จะทำให้มีโอกาสเข้าถึงผู้คนได้เป็นจำนวนมากขึ้น ซึ่งย่อมส่งผลให้มีผู้กลับใจยอมรับนับถือศาสนาคริสต์นิกายพยานพระยะโฮวามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า แม้อัตราการเพิ่มขึ้นของผู้นับถือนิกายพยานพระยะโฮวาจะเป็นไปอย่างเชื่องช้า แต่ศาสนาคริสต์นิกายพยานพระยะโฮวาเริ่มเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้นในสังคมไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการสื่อสาร การดำเนินการสอนและการส่งเสริมการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับประชาชนชาวไทยมี

สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา ซึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า มีข้อเสนอแนะที่สมควรในการวิจัยครั้งต่อไป คือ

1) ผู้นำถือนิกายพยานพระยะโฮวาชาวไทยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จึงควรศึกษาบทบาทของผู้หญิงด้านการเผยแผ่ศาสนา นิกายพยานพระยะโฮวา

2) จากการวิจัยพบว่า หลักความเชื่อบางประการของนิกายพยานพระยะโฮวามีผลต่อชีวิตมนุษย์ เช่น พยานพระยะโฮวาปฏิเสธการรับโลหิตเข้าสู่ร่างกาย แม้ขณะเจ็บป่วย จึงควรมีการศึกษาวิจัยความเชื่อดังกล่าวนี้

เอกสารอ้างอิง

- ทศนา แคมมณี. 2550. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วชิระ อัจฉิมา. 2546. การแก้ปัญหาความท้อถอยของฝ่ายบริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิศนี ศิลตระกูล. 2545. การเรียน การสอน การฝึกอบรม และการพัฒนาสื่อการศึกษานอกระบบ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เศรษฐ จันทร์ทรง. 2008. ประเพณีไทยกับความเชื่อของคริสเตียน. กนกบรรณสาร. กรุงเทพฯ.